

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Sass Irén*

Cím: *Kültelki kabaré*

Forrás: *Pesti napló*

Osztályozás

Tárgy

792.4

Hely

Idő

"1918"

Személy

Bp.
(Hely)

1918 VII/14
(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

Kültelki kabaré

Egy este a Kedélyes kabaré nézőterén

A háboru megnövelte a számukat, elszaporította őket, mint eső a gombát. Hajdan, a béke virágos napjaiban is találkoztak apró és okos műintézetek, (rendszerint a ligetben, a ligeti arisztokrácia igényeinek berendezkedve), ahol néhány színművész és színművésznő, husz fillértől hatvan fillérig terjedő belépődíjak ellenében énekel, táncol, szavalt és mókázott az élvezetekre éhes közönségnek, de oh milyen naiv, milyen kezdetleges volt az akkori „mozi-kabaré” a maihoz képest. Egyre még jól emlékszem: a Feszty-körkép mellett virágozott és illatozott, a neve Szabad Színpad volt és legmerészebb álmaiban sem próbált a Műszínház, vagy pláne a Kis Színház színvonalára törekedni. Azért szép népszerűségnek örvendett, fáradozását igen méltányolta a közönség s a Szabad Színpad naponta legalább ötször telt meg, de igazán rossz, esős időben is legalább háromszor; saját szerzői, „eredeti darabjai”, remek gárdája volt, Szabó Tessza, Beliczay Böske kisasszonyokra, valamint Vajda urra szeretettel és hálával emlékszem vissza ma is, valahányszor a keleti pályaudvar előtt elmegyek és ott látom szorgalmas elpöfészítkezésben fáradozni Dick urat, aki „m. v.” szintén igen gyakran fellépett a Szabad Színpadon s ott terebélyes alakján kívül, eleganciájával is igen nagy sikereket ért el...

Ebben az időben, tudomásom szerint, a Szabad Színpad volt a legjelentékenyebb a mozi-kabarék között, ma azonban ott tartunk már, hogy ismerek műintézetet, ahová Szép Ernő és Móricz Zsigmond írja a darabokat. Ez az irodalmi ka-

baré-mozi pedig nevezetik *Kedélyes Kabaré*-nak s a Kálvária-tér ötös szám alatt, délután háromtól, éjjel tízenkettőig terjedő időközben, hetven fillértől két koronáig terjedő belépődíj ellenében, az irodalom és művészet barátait „pontosan és lelkiismeretesen kiszolgálja”.

Érdekes, nagyszabású és tanulságos a Kálvária-téri Kedélyes Kabaré... A váróteremben, már vagy százötven ember tolong, jeggyel a kezében s a következő előadás kezdetére vár. Valahol a háttérben, kiabál valaki: „főn tartot hel, páhol, lehet bemenni... többi muszáj várni...” Átvergődöm az izzadt tömegben, belépek a terembe, ahol meleg van, mint egy krematóriumban és a rossz szag olyan vastag, hogy szinte látom, amint a villany alatt kavargó, akár a füst... Rettenetes zaj, sikoltozó röhögés, közbeszólások s mindezek fölött unottan, egyformán kelepel végig a rekedt zongora és énekhang... A közönség valósággal szennyes, sokan még az arcukat sem mosták meg s egy-egy kormos férfifej fölött eltűnődöm, hogy vajjon kéményseprő, vagy lakatos-e a színházlátogató?

Utcaseprő urak és hölgyek uniformisban, kalauznék és katonák, valamint mindkét nembeli apacsok, szintén... Kócos asszonyok, rossz rongyaikban, amint éppen elszaladtak a zuhlott lakásból, a gond és a dolog elől néhány pillanatra... egészen fiatal, külvárosi bakfisok, felborzolt frizurákkal, nagy szalagokkal, manikűrözött körmökkel, némelyik mellett szalmakalapos, nád-pálcsás gavallér, elvénült, elfáradt proletár lányok rekedten és epésen beszélgetnek előadás közben... Mellettem bafról egy kalauzné, jobbról pedig egy pepita sapkás... „úr”... A legföljebb másfél méteres színpadon, rongyos zöld függöny...

Az előadás nyitányával és mozgóképpel kezdődik, aztán F. Bárdy Piri asszony lép a függöny elé. A művésznő igen érdekes jelenség. Fekete tüllel bevont, sárga batiszt ruhát visel s fején

egy félméteres sárga rejjert. Valóságos üdvöskéje ő a Kedélyesnek, amennyiben Medgyasszayja és Soltija egy személyben. A „Mért vagy másé?” című szeriöz dal után, pezsgő temperamentummal és vegyes kar kísérettel, egy eredeti kuplét adott elő, melynek szövegét itt adom:

Fendd meg a késed,
és fogadom,
hogy le nem késel
a vonaton:
és ha megnyomtad
mind a gombokat,
ne mondd be mindjárt
mind a tromfokat,
fendd meg a késed
hamar cicám,
a kútnál est le
igérted ám,
és ha megfented,
be ne mondd a fiatal,
öldd meg a szerzőt,
aki írta ezt a dalt...

A kuplénak frenetikus sikere volt s miután a művésznő néhány csókot dobva kilibbent a színről, megszólalt mellettem a kalauzné:

— Kegyed nem szok ide járni? Télen kellett volna jönni, akkor itt voltak a téli szereplők is... sok jó tag van akkor itt... Tudja, azelőtt itt volt az a híres színész is, a Gallai Nándor, kit táncolt a Zinger Mancival Kenguru táncot... most a zsardiban van, meg itt volt a Perényi József is, az a nejjével táncolt... az meg a rojálban van...

[Az első sorból visszakiabál egy katona...
— Dezső lógj meg ide...
— Nem — feleli mellettem Dezső ur — ez egy klasszabb hely...

A rekedt hangu szomszédot néhány perc múlva a színpadon láttam vizszont, mint Sugár Dezső urat, aki a műsor tanúsága szerint „szalon komikus”.

— Ez egy jó „alak“ — mondja a szomszédnő, ha nem énekel, olyan hangja van, mint Királynak, viszont ha énekel, olyan hangja van, mint Békosárynak... énekel a multkor a Csárdákirálnőből, annyit neveltünk neki, hogy még...

Hetes szám: *Graciella* k. a. „exentrik“ tánc... művésznő igen ötletes toalettkben jelenik meg, mely övön alul kezdődik és a térden felül végződik... azonban nem ebben „exentrik“ táncolt, ebben énekel, a tánchoz mindössze két hosszú és hegyes kést hozott magával, melyet néhány bohókás ugrás után a szívébe szurt... Meg kell jegyezmem, hogy a közönség kevés jóérzéssel viseltetik a táncfantáziák iránt, arra a Kálvária-tér felé, mert a kisasszony figyelemreméltó produkciója után mindössze annyi megjegyzése volt, hogy „micsoda megkergült tyúk“... Utána *Ligeti* ur táncolt és énekel egy „fox-trott-lit“... A közönségnek igen tetszett a libegő-lebegő vékony fiatalember, mert hangosan ujrázott... *Ligeti* ur udvariasan megkérdezte:

— Zenével, vagy zene nélkül?...

S minthogy *Landauer* karmester ur hangos „megyek vacsorázni“ kiáltással kivonult a terem-ből... *Ligeti* ur megismételte táncát zene nélkül, cipősarkának kopogó kíséréte mellett... A direktorpár, *Czakó* ur és *Czakóné* Brunhilda asszony száma után (Brunhilda borzasztóan érdekes hölgy... két táncot lejteti és a két tánc közben négyszer vágódott oda oly ügyesen, hogy már valóban azt hittem, az is a tánchoz tartozik), az est fénypontja, a darab következett...

Cime:

EGY HOLDAS ESTÉN ...

Életkép

S.

Egy ligeti lány . . . . *Zala Rózsi*

Egy alak . . . . . *Sugár Dezső*

A meghasonlott . . . . *Ujváry Antal*
Biztos . . . . . *Marosy Mihály*

A diszlet valóban meglepett. A sötét ég hátterén hatalmas telihold világít és valcerezik szabályos időközökben balsarokból jobbsarokba és vissza... szinte még a nyakát is nyújtogatja a Vajdahunyad mögül, mely méltóságteljesen, terebélyesen terpeszkedik a tó partján, három sor ki-világított ablakával, mint valami modern hotel...

Elöl pad. Rövidesen jön balról „a ligeti lány“ az „alakkal“ kézen fogva, leülnek a padra és énekelnek. Még pedig a *Pacsirta* egy betétjét, megfejelve és kellőképpen átalakítva, ilyenformán: „a ligetben milyen jó, milyen csendes ez a tó, a levegő mámorító, a jó szag mi kábító“... Dal végételével kezdetét vette a szöveg s azután már nem volt nehéz kitalálnom, hogy *Szép Ernő Májusát* hallom voltaképpen, hiszen, szóról-szóra, folyékonyan, értelmesen, a szereplőktől éppen úgy, mint a jótorku sugótól... Nem volt éppen érdektelen némán és feszülve figyelni a nézőtér kis „Ix-Nix“-jeit és „alakjait“, mit szólnak hozzá, hogy érzik magukat, hogy tetszik nekik az egész história?... Mondhatom hogy nagyon nem tetszett nekik, sőt nagyon meg voltak botránkozva mondhatom, hogy *Szép Ernő* oldalul megbukott a *Kedélyesben*... Kalauzné k. a. többször föl-háborodva fordult felém: „na de ilyet... borzasztó... nahát... na... milyen kifejezései vannak ennek a lánynak!...“ Mikor pedig az „alakot“ igazoltatta a biztos ur, megszólalt mögöttem egy vastaghangu fiatal katona:

— Né a hülye pasi, milyen marhán csinálja!...

Darab végételével, bár nem tapsoltak, mégis kijött két urienber... Egyik hosszú haját és piros nyakkendőt, a másik hosszú bajuszt és piros orrot viselt. Meghajoltak. Vajjon melyik lehet a *Szép Ernő*? tünődtem magamban... Egyik sem

volt. Ezek festették és világították ki a három-emeletes Vajdahunyadot...

A pénztáros *Kisasszony* kinn állott az üzletajtó előtt és nézte, amint kiragasztották az új plakátokat. „Egyik kntga — másik eb“, szeszácións bohózat... Megkérdeztem a *Kisasszonyt*, ismeri-e a darabot. Ismerte s rövidesen el is mondta a tartalmát, elmondta *Móricz Zsigmond* egyfelvonásosát, a *Lélekodorkást*.

— Ki írta? — kérdeztem.

— Egy színészünk — mondotta kelletlenül a *Kisasszony* és végignézett, de máskor egy híres író szok nekünk darabot írni...

Tovább mentem és azt gondoltam: hősztász ember biztosan belefér a *Kedélyesbe*. Hétköznapi a műsor szerint őt, vasárnap legalább nyolc előadástuk van... mondjuk átlag hat... s ha csak egy koronás átlag helyáratok számítok, akkor is legalább ezerkétszáz korona napi bevétele van a direktor urnak... Nem is olyan rossz üzlet!

Sass Irén